

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНИХ ІНДУСТРІЙ У СФЕРІ ОСВІТИ

Культурні індустрії, які відіграють значну роль у виробництві і тиражуванні соціокультурних смислів і значень і водночас виступають важливим елементом освітнього простору, є новим явищем для вітчизняного освітнього простору.

Найчастіше культурні індустрії трактуються як сфера виробництва текстів культури (об'єктів, артефактів, подій, творів масової культури), основним змістом і метою яких є створення і тиражування соціокультурних смислів і значень. На заході прийнято більш вузьке і конкретне розуміння даної сфери, а саме: теле-, радіо-, кіно- і музична продукція, книговидавництво, дизайн. Іноді до неї також відносять архітектуру, рекламу, візуальні мистецтва (в широкому сенсі слова), спорт і культурний туризм, сучасні форми медіа-продуктів і додатків для мобільних пристроїв.

Широке поширення культурних індустрій в другій половині ХХ і особливо на початку ХХІ ст. пов'язане з цілою низкою причин, однією з них є зміна самої структури економіки. Для економічного благополуччя західноєвропейських країн в умовах становлення постіндустріального світу виявилось принципово важливим розвиток індустрій, які вимагали би великого числа висококваліфікованих фахівців і при цьому були нерозривно пов'язані з національними інтересами цих країн. Цим принципово новим сектором економіки стала культура як простір реалізації бізнес-проектів представників так званого «креативного класу», який сформувався в якості самостійного цілого тільки до початку 2000-х рр.

Аналізуючи досвід зарубіжних колег, можна відзначити дві ключові тенденції, властиві культурним індустріям в сфері освіти. По-перше, розвиток трансуб'єктних індустрій, які передбачають взаємодію декількох інститутів культури (суб'єктів, що створюють певні культурні індустрії). Індустрії подібного роду одночасно працюють на вирішення єдиного освітнього, виховного або просвітницького завдання, при цьому реалізація спільних проектів збільшує вигоду (як в економічному, так і символічному сенсі) кожного учасника окремо.

Однією з причин, по якій дана тенденція забезпечує більшу ефективність, є збільшення числа культурних індустрій, які претендують на вільний час підростаючого покоління: музичні, театральні та кіно-фестивалі, виставки, просвітницькі проекти, теле- і радіо- програми, проекти в мережі Інтернет. При такій високій конкуренції успішність кожної з них у разі самостійного просування виявляється досить низькою.

Традиційною формою такого типу індустрій можна назвати взаємодію бібліотек, музеїв і шкіл. Однак зазвичай ця діяльність обмежується бінарним взаємодією тільки двох суб'єктів - конкретного музею і конкретної школи, конкретної бібліотеки і конкретної школи.

Зростання технологічної ємності навколишнього середовища дозволяє говорити і про принципову необхідність інтеграції культурних індустрій, які представляють не тільки сферу освітньо-просвітницьких програм, але і сферу розвитку цифрових технологій. Так, наприклад, в 2012 р в музеї сучасного мистецтва Нью-Йорка була створена «нова категорія творів мистецтва в колекції музею», основу якої склали 14 комп'ютерних ігор (з 40 запланованих до включення). При цьому відзначається високий потенціал використання даних творів в освітньому процесі. Все активніше розвивається сфера ігрових додатків для мобільних пристроїв на платформах Android і Apple. Особливістю даного напрямку є широка диференціація пропонованих програм за віком і за інтересами (орієнтованість на розвиток абстрактних навичок, таких як спостережливість, пам'ять, логіка, або на практичне застосування законів різних наук, переважно природничого циклу, при вирішенні ігрових ситуацій). Необхідно відзначити, що в розробці даного напрямку активну участь беруть великі науково-освітні центри та університети, наприклад, Університет Дж. Гопкінса, Університет Вісконсин-Медісон, університет Ювяскюля в Фінляндії та ін.

Друга тенденція пов'язана з розумінням специфіки економічних моделей створення, реалізації та управління культурними індустріями у сфері освіти. У більшості сфер (теле- і кіно- продукція, музика, дизайн тощо) розробка проектів переважно орієнтується на поточний момент (актуальні інтереси, модні тренди) і, відповідно, на отримання максимального прибутку в мінімальні терміни. У сфері ж освіти прибуток від культурних індустрій носить пролонгований характер, так як вони переважно спрямовані на розширення своєї аудиторії у майбутньому. Цілком очевидно, що без спеціальних бібліотечних та музейних програм з часом число відвідувачів як бібліотек, так і музеїв буде тільки зменшуватися, а без науково-просвітницьких проектів все менше талановитої молоді буде приходити у науку. Особливо це актуально для середніх та малих міст, в яких відсутність насичених соціокультурних практик стає однією з причин відтоку молоді. До того ж часто саме в цих містах є багата і цікава культурно-історична спадщина, але відсутні індустрії її активного включення у життя населення.

Таким чином, для успішної адаптації сфери освіти до умов сучасного ринку і збереження у нових культурних реаліях першого місця у здійсненні соціалізації та інкультурації молоді, розвитку відповідних культурних індустрій має бути приділено пріоритетну увагу. Державна культурна політика в даному напрямку повинна будуватися на засадах максимальної інтеграції зусиль державних, громадських та приватних організацій, які займаються просвітницькою і освітньою діяльністю різних видів, рівнів та форм.

Література

1. Лошковська Х. С. Парадигмальний підхід до визначення індексної моделі креативності / Х. С. Лошковська // Бізнес Інформ. – 2015. – №5. – С. 41-45.
2. Суворова А. В. Пространственная организация экономической деятельности с учетом уровня креативности среды в регионе: автореф. дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / А.В. Суворова. – Екатеринбург, 2014. – 20 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>